



EUROPA W RZYMIE

Kościół Św. Stanisława
POLSKA





DICASTERIUM PRO EVANGELIZATIONE

SECTIO DE QUAESTIONIBUS FUNDAMENTALIBUS
EVANGELIZATIONIS IN MUNDO



MINISTERO
DEL TURISMO
REPUBBLICA ITALIANA

EUROPA W RZYMIE

Drogi Jubileuszowe

Kościół Św. Stanisława

©Dykasteria ds. Ewangelizacji
Sekcja do spraw Podstawowych Zagadnień
Ewangelizacji w Świecie

00120 Watykan

Tekst autorstwa: Ks. Prał. Vincenzo Francia
Wszelkie prawa zastrzeżone

www.iubilaeum2025.va

f   
@iubilaeum25

Cztery tematyczne trasy do pokonania

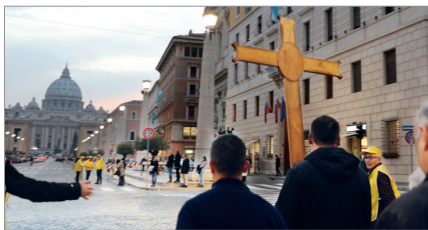
Jubileusz to wielkie wydarzenie, podczas którego każdy pielgrzym może zanurzyć się w nieskończonym Bożym Miłosierdziu. Jest Rokiem powrotu do istoty braterstwa, naprawy relacji między nami a Ojcem.

Zachęca nas w sposób szczególny do nawrócenia i jest okazją do spojrzenia na swoje życie prosząc Pana, aby skierował je ku świętości.

Jest to rok solidarności, nadziei, sprawiedliwości, zaangażowania w służbie Bogu, pozostając w radości i pokoju z braćmi.

Jednak przede wszystkim to Chrystus i spotkanie z Nim stanowi centrum wydarzeń każdego Roku Jubileuszowego.

Dlatego, Jubileusz wzywa nas do wyruszenia w podróż i przekroczenia pewnych granic. Kiedy się poruszamy, nie tylko zmieniamy miejsce, ale także zmieniamy siebie. Z tego powodu ważnym jest, aby m.in.: zaplanować trasę i wyznaczyć cel. W tym sensie pielgrzymka, która charakteryzuje ten rok



rozpoczyna się jeszcze przed samą podróżą: punktem wyjścia jest decyzja o jej przebiegu. Aby w pełni przeżyć Jubileusz 2025 podejmując trud pielgrzymowania i oddając się modlitwie, pielgrzymi mają do dyspozycji 4 trasy tematyczne na terenie Rzymu.

Europa w Rzymie

Trasa kościołów Unii Europejskiej, której nazwa pochodzi od łacińskiego „Iter Europaeum” obejmuje 28 Kościołów i Bazylik. Wszystkie są historycznie związane z Krajami europejskimi ze względów kulturowych, artystycznych lub tradycji przyjmowania pielgrzymów z określonego państwa wspólnoty europejskiej.

Pielgrzymka do Siedmiu Kościołów

Zapoczątkowana przez Św. Filipa Neareusza w XVI wieku pielgrzymka Siedmiu Kościołów jest jedną z najstarszych pielgrzymkowych tradycji rzymskich. Jest to trasa licząca ok. 25 km., która rozciąga się wzdłuż rzymskich dróg.

Kościoły Jubileuszowe

Są to kościoły proponowane jako miejsca spotkań pielgrzymów. W tych kościołach będą prowadzone katechezy w różnych językach, aby na nowo odkryć znaczenie Roku Świętego; będzie również możliwość skorzystania z sakramentu Pokuty i Pojednania oraz pielęgnowania wiary przez doświadczenie modlitwy.

Kobiety-Doktorzy Kościoła i Patronki Europy

Jest pielgrzymką zachęcającą nas do modlitwy i kontemplacji nad postaciami świętych kobiet, których wspomnienie odnajdujemy w rzymskich kościołach, m.in. Św. Katarzyna ze Sieny, Św. Teresa Benedykta od Krzyża, Św. Brygida Szwedzka, Św. Teresa z Avila, Św. Teresa od Dzieciątka Jezus i Św. Hildegarda z Bingen.

Kościół Św. Stanisława

Via delle Botteghe Oscure (ilustr.1) dziś prezentuje się, jako jedna z nowoczesniejszych ulic, choć znajduje się ona w samym sercu starożytnego miasta, niedaleko *Piazza Venezia* i *Largo di Torre Argentina*: głównych ośrodków ruchu miejskiego, gdzie koncentruje się działalność zawodowa, rekreacyjna i kulturalna.

Jednak wnikliwe spojrzenie osoby zwie-



ilustr.1

dzającej wieczne miasto potrafi dostrzec istotne pozostałości archeologiczne (ilustr.2), datowane na III lub II wiek przed Chr., prawdopodobnie należące do Świątyni Nimf i odkryte w wyniku prac urbanistycznych prowadzonych w roku 1938. Fasada Świątyni składała się z ośmiu filarów, natomiast jej boki zawierały po sześć rzędów kolumn. Co więcej, już sama nazwa ulicy przywołuje na myśl dawną przeszłość sięgającą swoimi korzeniami, aż do czasów Cesarstwa Rzymskiego. Tak naprawdę ulica Botteghe Oscure wzięła swoją nazwę od warsztatów (wł. *botteghe*) mieszczących się na tej ulicy, które w czasach Cesarstwa były pomieszcze-

niami ciemnymi, bez okien, stąd nazwa "oscure". Miejsca te budowano na pozostałościach ruin pochodzących z tzw. Krypty Balbi (wł. *Crypta Balbi*), antycznego teatru zbudowanego przez polityka i literata Lucio Cornelio Balbo w roku 13 przed Chr., i działającego przez całe średniowiecze.

W tym kontekście historycznym kościół Św. Stanisława wpisuje się w obraz dawnej epoki, zapożyczając z przeszłości pewne formy sztuki i rozbudowując je przede wszystkim w charakterze barokowym: w stylu delikatnego baroku, niemal na granicy ze światem klasycznym. . Podobnie jak w przypadku wielu innych miejsc kultu, również ta świątynia powstała na fundamentach poprzedniej budowli. Technicznie rzecz ujmując, kościół Św. Stanisława powstał na miejscu innej świątyni pod wezwaniem San Salvatore (Świętego Zbawiciela) in pensilis de Surraca, która istniała już od 1000 roku, a swoją ówczesną nazwę prawdopodobnie zawdzięczała rusztowaniom (wł. *pensili*) używanym do pracy przy piecach przez rodzinę de Surraca. Papież Grzegorz XIII wydał



ilustr.2

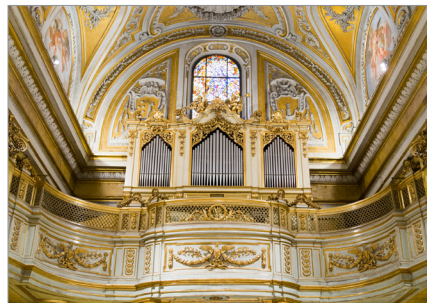


ilustr.3

pozwolenie polskiemu kardynałowi Stanisławowi Hozjuszowi na budowę kościoła w stylu nawiązującym do średniowiecznej architektoniki miasta zapoczątkowanej przez wcześniejszych papieży. Polski Kardynał zbudował w Rzymie przyjazne miejsce dla swoich rodaków, które z czasem przerodziło się w Świątynię pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i Męczennika, patrona Polski. Napis na fasadzie upamiętnia zarówno poprzedni kościół Najświętszego Zbawiciela, jak i obecny, pod wezwaniem św. Stanisława ze Szczepanowa, Biskupa Krakowskiego. Fasada jest wyraźnie podzielona na dwie części, spośród których jedna, inspirowana stylem Berniniego, wyróżnia się zdobionym sklepieniem i tympanem z łukami. Choć widnieje na niej data 1580, tak naprawdę pochodzi z 1735 roku i jest dziełem architekta Francesco Ferrariego, który podjął się kontynuacji prac rozpoczętych przez Ignazio Brocchiego,

nadwornego architekta króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Szereg prac zrealizowanych w tych latach umożliwił otwarcie hospicjum oraz miejsca przyjaznego dla pielgrzymów i cudzoziemców.

Jednonawowe wnętrze kościoła (ilustr.3) ożywia wspaniała dekoracja, przedstawiająca grę światła pomiędzy bielą sztukaterii i nagrobków a bogactwem barw obrazów i zdobień. Na fasadzie kontuaru możemy podziwiać organy z 1936 roku (ilustr.4) harmonijnie wpisane w późnobarokowy kontekst. Sufitowy fresk, "Gloria św. Stanisława" (wł.



ilustr.4



ilustr.5

La Gloria di San Stanislao (ilustr. 5) dominuje na przestrzeni sklepienia, wskazując najbardziej autentyczny cel, do którego powołany jest każdy wierzący u kresu swojej ziemskiej wędrówki.

Autorem fresku z 1774 roku jest Ermenegildo Costantini, który tworzył go we współpracy z polskim malarzem Tadeuszem Kuntrze, znanym również jako Taddeo Polacco (Tadeusz Polak). W triumfie aniołów Zmartwychwstały Jezus ofiarowuje palmę męczeństwa Św. Stanisławowi klęczącemu na obłoku i okrytemu insygniami biskupimi. Świętemu towarzyszą postacie historyczne. Po lewej stronie wyróżnia się postać św. Iwa Odrowąża, biskupa krakowskiego, który podjął działania na rzecz kanonizacji swojego znamienitego poprzednika. Orzeł herbu Królestwa Polskiego podkreśla niezwykłe znaczenie św. Stanisława dla całego narodu, postacie alegoryczne wskazują na jego cnoty, a insygnia biskupie, czyli pastorał i mitra, podkreślają jego rolę kościelną.

Pozostałe symbole nawiązują do monarchii polskiej, a dokładnie do króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, który zaangażował się na rzecz rozbudowy i upiększenia kościoła.

Jeśli szczytem chrześcijańskiej drogi jest chwała nieba, to ta sama droga ma swoje etapy i okresy, a także swoje przejście w doświadczaniu śmierci. Z tej perspektywy, otwartej na nadzieję życia wiecznego, w kościołach, na przestrzeni wieków, lokowano miejsca pochówku. Kontrfasada kościoła św. Stanisława kryje dwa pomniki nagrobne: po prawej stronie nagrobek ku pamięci Marcina Katlewskiego, kanonika poznańskiego i warszawskiego; po lewej stronie nagrobek Eustachego Adama Słuszki, młodego wojewody rzeszowskiego. Pozostałe pamiątki nagrobne umieszczono wzdłuż ścian kościoła. Po prawej stronie, tuż przy wejściu, tablica z 1777 r., ofiarowana przez Polaków przebywających w Rzymie, upamiętniająca króla Stanisława, który przy-

czynił się do ozdobienia kościoła znakomitymi dziełami sztuki (*exornavit*). Następnie tuż obok znajduje się płyta upamiętniająca postać arcybiskupa Józefa Feliksa Gawliny, biskupa polowego Wojska Polskiego, będącego po wojnie oparciem dla wielu Polaków przebywających na obczyźnie (*pastor exsuli gregis Polonici*), rektora kościoła, zmarłego w 1964 roku. Również na podłodze kościoła znajdują się pamiątkowe inskrypcje zmarłych, którzy ze względu na pochodzenie lub okoliczności życia związani byli z Polską: między innymi nagrobek Jakuba Maksymiliana Kłossowskiego, protonotariusza apostolskiego zmarłego w 1670 r.

Ściany Świątyni zdobią XVIII-wieczne dzieła, oprawione w złoczone ramy i przedstawiające najważniejsze wydarzenia z życia polskich świętych. Po prawej stronie (ilustr. 6): "Cudowne objawienie św. Kazimierza pod Połockiem", autorstwa Františka Karela przedstawia postać świętego, szczególnie czczonego przez naród Polski, który ukazał się Polakom w roku 1518 podczas jednej z licznych wojen rosyjsko-litewskich; następnie dzieło pt. "Wskrzeszenie Piotrowina", autorstwa Tadeusza Kuntzego, przedstawiające

cud dokonany przez św. Stanisława. Epizod z życia świętego biskupa który, według legendy, aby udowodnić swoją niewinność,



ilustr.6

gdy oskarżono go o nielegalne wejście w posiadanie ziemi Piotrowiny, wskrzesił go z martwych. Powróciwszy do życia, Piotro-



ilustr.7

wina będzie świadczył na korzyść Biskupa krakowskiego.

Lewą ścianę Świątyni (ilustr.7) również

wzbogacają dwa dzieła. Pierwszym jest „Św. Jan Kanty”, profesor Akademii krakowskiej przedstawiony jako ojciec ubogich – dzieło autorstwa Salvatore Monosiliego z 1767 roku. Natomiast drugi z obrazów z 1724 r. przedstawia Św. Jadwigę Śląską adorującą krzyż, autorstwa Szymona Czechowicza. Dzieło to zostało namalowane z okazji Jubileuszu Roku 1725 i ukazuje księżną śląsko-polską – św. Jadwigę z Andechs, która owdowiała i została mniszką cysterską w Trzebnicy. W przedstawionej scenie św. Jadwiga otwiera ramiona, aby przyjąć miłość, którą Jezus objawia z krzyża.

Na szczególną uwagę zasługuje nagrobek Giacomo Raffaello, mistrza mozaiki, zmarłego w 1836 roku. Pracował on również w Polsce dla króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, a smutna postać kobiety umieszczona przed jego popiersiem symbolizuje, że oprócz pogrążonej w żałobie rodziny, także sztuka opłakuje swojego wybitnego zmarłego syna. Pomnik nagrobny jest wyrazem neoklasycznej wrażliwości i stylu. Z tego samego okresu, dokładnie z roku 1832, pochodzi umieszczona obok nagrobna tablica szlachcianki Doroty Lubomirskiej.

Na bocznych ołtarzach umieszczono mniejsze obrazy. Po prawej stronie św. Alojzy Gonzaga i Matka Boża Częstochowska; po lewej stronie św. Stanisław Kostka podczas przyjmowania komunii

świętej od anioła – cudowny epizod, który wydarzył się w Wiedniu, przedstawiony przez Szymona Czechowicza. Obok znajduje się wizerunek Matki Bożej przykrytej ryzą, czyli ozdobną, metalową osłoną. Nad prezbiterium, u góry, znajduje się dzieło przedstawiające Boga Ojca (ilustr.8) autorstwa Costantiniego. Bóg Ojciec sie-



ilustr.8

dząc na obłokach niebieskich, otoczony aniołami, posyła na wszechświat gołębicę, Ducha Świętego, aby świat ponownie odnalazł drogę dobra i osiągnął ostateczne zbawienie.

Działanie Boga znajduje swój wyraz w celebracji eucharystycznej, która ma miejsce na ołtarzu. Tuż obok ołtarza, oprócz pałatek ku czci znamienitych dobrodziejów, znajdziemy wystawione w gablocie relikwie i sutannę św. Jana Pawła II, który nie tylko był pierwszym polskim Papieżem w historii, ale także ucieleśniał najwyższe wartości swojego narodu, proponując je światu. Obraz autorstwa Antiveduto Gramatica

znajdujący się w ołtarzu głównym (ilustr.9), doskonale wpasowuje się w całość wystroju Świątyni.

Malarz, przedstawiciel rzymskiego baroku, namalował na nim Jezusa wraz ze świętymi: Stanisławem, Wojciechem i Jackiem. Było to jego pierwsze dzieło malarskie, datowane na koniec XVI wieku, co zbiegło się w czasie z konsekracją kościoła. Jezus, niczym postać Ojca Przedwiecznego na sklepieniu prezbiterium, siedzi na obłokach: w ten sposób wskazuje na swoje boskie pochodzenie, w Trójcy Świętej, obok Ojca i Ducha Świętego. W jednej ręce trzyma kulę wszechświata, a w drugiej tabliczkę z napisem: „Ja jestem droga, prawdą i życiem”. Po jego lewej stronie widać postać św. Stanisława z mieczem męczeństwa, po prawej postać św. Wojciecha, biskupa Pragi, który podczas misji w Polsce poniósł męczeństwo w 997 roku. Aniołowie towarzyszą postaciom w sferze niebieskiej, natomiast w dolnej części obrazu znajduje się postać św. Jacka, polskiego dominikanina, zmarłego w 1257 r., który kieruje spojrzenie w stronę wiernych w kościele, palcem wskazując na Pana Jezusa. Wszyscy trzej święci, przedstawieni na obrazie, oprócz tego, że byli niezwykle ważnymi postaciami dla chrześcijaństwa w Polsce, byli również w sposób szczególny związani z Rzymem.

Witraż w apsydzie, w formie radosnej i delikatnej struktury, przedstawia Matkę Bożą Częstochowską. Obraz ten jest dziś



ilustr.9

znany na całym świecie, głównie za sprawą wyboru Karola Wojtyły na Urząd Piotrowy i stanowi niemal dowód tożsamości narodu polskiego: umocnienie przed wszelkimi formami zniewolenia oraz zwycięstwo piękna nad formami zła. Maryja i Dzieciątko Jezus patrzą na obserwatora i zapraszają go do wejścia we wspólną komunie miłości: dzieci bożych w Synu Bożym. My także możemy świętować nasz ziemski jubileusz w postawie pełnej nadziei, która nigdy nie zawodzi.

W ten sposób ulica "Ciemnych Warsztatów" (via delle Botteghe Oscure) jaśnieje w życiu pielgrzyma światłem blasku pochodzącego od starożytnych i współczesnych świętych oraz macierzyńskiej opieki Dziewicy Maryi.